

בראשונה פרק שני יומא

בג.

עין משפט נר מצוה

א ו מיי פ"ו מהלכות דעות הלכה א סמך לאוין יא:
 ז ב מיי שם הלכה ב סמך לאוין יא:
 ג מיי שם פ"ב הלכה ג ופ"ד הלכה יג:
 ד ה מיי שם פ"ו הל' ז ופ"ב מהל' מצוה הל' יא:
 ה ה מיי פ"ד מהלכות ממזינין הלכה ג:
 ו מיי פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ו:

רבינו הנאל

שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם. אינו הוא כתיב לא תקום ולא תזכור. ודחינן ההוא בממון. כדתיבא איוז היא נקימה השאלני מגלך א"ל לא. למחר אמר לו זה השאלני קרדומך בו. כגון אילו דברים שתן של ממון אסור אבל צעיר דגושא כגון ביוון ויבוצא בו מותר. אינו והנתיא הנעלבים ואינם עולבין שומעין חרפתם ואינן שומעין עושיין מאהבה ושמיחים בטרורין. עליהם הכתוב אומר ואהביו המעביר על מדותיו ומבדירן לו על כל פשעיו. ופרקינן דמפיסו ליה ומפיסו. ומה הן מוציאין אחת או שתיים. ומתהווין השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ופרקי רב חסדא האי דקתיא אחת בבריא אחת בחולי שאינו מתאמץ להוציא אחת, ושתיים שמוציא אחת, והנתיא אין מונין אותם לו אלא אחת. והנתיא כרב חסדא אחת מוציאין שתיים אין מוציאין, ורחידין מוציאין שתיים ואין מונין ומוציאין שתיים. ולמר שאין באין לדיי עומה. ויחידים הללו הן רבנן שנקראו ומוציאין אחת, ומוציאין לא שלש ולא גודל במקדש מפי הרמאי, ואם הוציא שלש מונין לו. גודל אין מונין לו. ולא עוד אלא שהמוציא גודל או שלש לוקח מן הממונה בפיקע.

שאלנו נוקם. נקמתו: ונוטר. איזה נחש כלבו: אינו נקמטן ולא האלמני זו היא נטירה. שהדבר שמור כלבו ולא הסימו מדעמו: **דניקט בניזיה.** ואם נא אחר לנקוט נקמתו נקיים המשפט יסתוק: **דמפיסו ליה.** לנפק ממיליה: חולה. אינו יכול לנכש

שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם והכתיב ילא תקום ולא תזכור והוא נקימה ואיוז היא נטירה נקימה אמר לו השאלני מגלך אמר לו לאו למחר אמר לו הוא השאלני קרדומך אמר לו אינו משאילך כדרך שלא השאלתני זו היא נקימה ואיוז היא נטירה א"ל השאלני קרדומך אמר ליה לא למחר א"ל השאלני חלוקך אמר לו הילך אינו כמותך שלא השאלתני זו היא נטירה וצערא דגופא לא והא תניא ⁶: הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושיין מאהבה ושמיחין ביסורין עליהן הכתוב אומר ² ואהביו כצאת השמש בגבורתו לעולם דניקט ליה בליביה ³ והאמר רבא יכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו דמפיסו ליה ומפיס: ומה הן מוציאין אחת או שתיים וכו': השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא אמר רב חסדא לא קשיא כאן בבריא כאן בחולה ⁴ והתניא ⁷ אחת מוציאין שתיים אין מוציאין במה דברים אמורים בבריא אבל בחולה אפילו שתיים מוציאין ⁸ והיחידין מוציאין שתיים ואין מונין להן אלא אחת ואין מונין לו אלא אחת והתניא ⁹ אין מוציאין לא שליש ולא גודל מפני הרמאים ואם הוציא שליש מונין לו גודל אין מונין לו ולא עוד [אלא] שלוקה מן הממונה בפיקע מאי מונין לו נמי אחת מאי פיקע אמר רב מדרא מאי מדרא אמר רב פפא מטרקא דטייעי דפסיק רישיה אמר אביי מריש הוא אמינא הא ¹⁰ דנתנן בן ביבאי ממונה על הפיקע אמינא פתילתא כדתנן ¹¹ מבלאי מכנסי הכהנים ומהמינייהן מזהן היו מפיקיעין ובהן היו מדליקין כיון דשמענא להא דתניא ולא עוד אלא שלוקה מן הממונה בפיקע אמינא מאי פיקע נגדא: מעשה

שהיו שניהן שוין ורציין ועולין בכבש: ת"ר ¹² מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורציין ועולין בכבש קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו נטל סכין ותקע לו בלבו עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר ¹³ כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקנדן ושופטיןק אנו על מי להביא עגלה ערופה על העיר או על העורות געו כל העם בכביה בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר אמר הרי הוא כפרתכם ועדיין בני מפרפר ולא נטמאה סכין ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים א וכן הוא אומר ¹⁴ וגם דם נקי שפך מנשה [הרבה מאד] עד אשר מלא [את] ירושלים פה לפה הי מעשה קדים אילימא דשפיכות דמים השתא אשפיכות דמים לא תקינו פייסא אנשברה רגלו תקינו אלא דנשברה רגלו קדים וכיון דתקינו פייסא ארבע אמות מאי עבדיתיהו אלא לעולם דשפיכות דמים קדים ומעיקרא סבור אקראי בעלמא הוא כיון דהוי אפילו ¹⁵ ממילא אתו לדיי סכנה תקינו רבנן פייסא עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר ¹⁶ כי ימצא חלל באדמה אנן על מי להביא עגלה ערופה ¹⁷ וירושלים בת אתוויי עגלה ערופה היא ¹⁸ והתניא עשרה דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן אינה

שהיה נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם אינו הוא כתיב לא תקום ולא תזכור. ודחינן ההוא בממון. כדתיבא איוז היא נקימה השאלני מגלך א"ל לא. למחר אמר לו זה השאלני קרדומך בו. כגון אילו דברים שתן של ממון אסור אבל צעיר דגושא כגון ביוון ויבוצא בו מותר. אינו והנתיא הנעלבים ואינם עולבין שומעין חרפתם ואינן שומעין עושיין מאהבה ושמיחים בטרורין. עליהם הכתוב אומר ואהביו המעביר על מדותיו ומבדירן לו על כל פשעיו. ופרקינן דמפיסו ליה ומפיסו. ומה הן מוציאין אחת או שתיים. ומתהווין השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ופרקי רב חסדא האי דקתיא אחת בבריא אחת בחולי שאינו מתאמץ להוציא אחת, ושתיים שמוציא אחת, והנתיא אין מונין אותם לו אלא אחת. והנתיא כרב חסדא אחת מוציאין שתיים אין מונין ומוציאין שתיים. ולמר שאין באין לדיי עומה. ויחידים הללו הן רבנן שנקראו ומוציאין אחת, ומוציאין לא שלש ולא גודל במקדש מפי הרמאי, ואם הוציא שלש מונין לו. גודל אין מונין לו. ולא עוד אלא שהמוציא גודל או שלש לוקח מן הממונה בפיקע.

תורה אור השלם
 1. לא תקום ולא תזכור את בני עמך ואזכבת לרעה במדון אנוי יח ויקרא יט יח
 2. בן יאבדו בל אויבך יי דלחילין, ו קוטה מה, קוטה לנ: וערכין לנ: כמות דריי פליה תוספתא נעטיס פ"ו ה"ב, ו ונטיע תוספות שנת פ: ד"ה השתא,
 3. בי נקפא חלל באדמה אשר יי אלהיך נתן לך לרשותה נפל בשדה לא נודע מי הקחה: דברים כא א וגם דם נקי שפך בארץ ואתה ידבר מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לרב מחסאות אשר לחתיא את יהודה לעשות הרע בעיניי:
 4. רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 5. רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

הגהות הבה"ה
 (א) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ב) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ג) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ד) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג
 (א) נמי וכן הוא אורג וגם דס נקי וכו'. י"ב עיין מהרש"ב ח"א:
 (ב) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ג) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ד) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ויכלא למינר חמת או שתיים ואפילו טובא, דהא פשיטא שאין יכול להוליא כל אנשעמי. וזכנת פ' נמה אשה (ס, א) [ח] אלמני נהן מילתא דליכא דומתא דפרין ליה ויכלא דומתא ללא פריה ליה.

השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ויכלא למינר חמת או שתיים ואפילו טובא, דהא פשיטא שאין יכול להוליא כל אנשעמי. וזכנת פ' נמה אשה (ס, א) [ח] אלמני נהן מילתא דליכא דומתא דפרין ליה ויכלא דומתא ללא פריה ליה.

הגהות מהר"ב רנשבורג
 (א) נמי וכן הוא אורג וגם דס נקי וכו'. י"ב עיין מהרש"ב ח"א:
 (ב) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ג) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ד) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג
 (א) נמי וכן הוא אורג וגם דס נקי וכו'. י"ב עיין מהרש"ב ח"א:
 (ב) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ג) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ד) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג
 (א) נמי וכן הוא אורג וגם דס נקי וכו'. י"ב עיין מהרש"ב ח"א:
 (ב) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ג) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':
 (ד) רש"י ד"ה ויחידים וכו' שוכים או יושבים. י"ב י"ג נהנה כבוד דחידים ולי רבנן כדתיבא בתענית דף י"א יחידים רבנן ורבנן נקראו מוליס דלמית' כדתיב דף מ"ג מ"ג מוליס רבנן כו' דלילו לפיכחו והרי כבר אמר אלל בחוליס כו':

השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ויכלא למינר חמת או שתיים ואפילו טובא, דהא פשיטא שאין יכול להוליא כל אנשעמי. וזכנת פ' נמה אשה (ס, א) [ח] אלמני נהן מילתא דליכא דומתא דפרין ליה ויכלא דומתא ללא פריה ליה.

מפורש בתלמוד ארץ ישראל מהו הצביע, הוציא אצבעותיהם הוציא אחת מונין לו, שתיים [מונין לו שלש אין מונין לו], וכו' ליה התם מהו אין מונין לו כל עיקר או אין מונין לו את היתירה, ופשטה אין מונין לו את היתירה. ועוד אמרו כיצד היה פסיס מהלך לימין או לשמאל, א"ר בון בר חייה כמה דתני מי שזכה בקטורת אמר ליה שכל ימינו הוא אחת עמי למחנה, דהא אמר לימין הפייס מלך. תלמודו דר' יונה בשם ר' בון בר חייה לשמאל הפייס מלך. רב שמואל לוימין מוטב שזכה מי שזכה עליו הפייס פעמים מזה של עבר עליו הפייס אלא פעם אחת. ש"ס כשמוציאין אצבעותיהן לפייס מי שזכה ביום וצואה. ומתם מה היה סוכר רב נממן. ונהלה שהיה רזה לומר שזיה כל כך עניו שלם היה מקדש על כבודו דכתיב [תהלים קל"ג, ז] אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי, וסוטא דמחא היטו שלם דיבר לשון נקיה כלפי שאל. רבינו ארי"ה.
 השתא שתיים מוציאין אחת מבעיא. ויכלא למינר חמת או שתיים ואפילו טובא, דהא פשיטא שאין יכול להוליא כל אנשעמי. וזכנת פ' נמה אשה (ס, א) [ח] אלמני נהן מילתא דליכא דומתא דפרין ליה ויכלא דומתא ללא פריה ליה.
 שהוציא אחת או שתיים מונין לו מה שהוציא יותר אין מונין לא אלא שתיים. ומנה וכולל הכל ומעמידן כמין כוליארי ונטול מצנפת אחר מהן מוציאין כל אחד אצבעו ועובר המנין על האצבעות ומנה והולך, ובמקום שמשלים החשבון הוא הוזהב. פקיע מדורותא. והיא מטרקא, והיא כמין חבל מפחיל תלוי במקל כגון הרצועה שבי"ד מכין בה. פ"י הממונה בפיקע. הממונה להכות בזה הפיקע.